

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1831. (Staatsblad N°. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Dinsdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 22 Januari 1899. N°. 1100.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20, voor het Buitenland per jaar f. 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 6 regels f. 1.20, voor elke regel meer 20 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereen. 12 Ct. p. regel

Van de gemeene Gratie.

DERDE REEKS.

LXX.

Zij riepen en zeiden: Man Gods, de dood is in den pot! En zij konden het niet eten. Maar hij zeide: Brengt dan meel. En hij wierp het in den pot; en hij zeide: Schept voor het volk op, dat zij eten. Toen was er niets kwaads in den pot.

2 Kon. 4:40 en 41.

De vraag, of het ons menschen geoorloofd is, tegen lijden, ellende en jammer, die ons overkomen, den strijd aan te binden, en daartoe alle ons ten dienste staande middelen aan te wenden, vond alzoo haar volledige oplossing. We mogen zulks niet alleen, maar we moeten het. Wie het nalaat, schiet te kort in plichtsbetrachting, en zijn nalaten wordt hem tot zonde. Als ons krankheid overkomt, is en blijft niet-bestrijding van die krankheid zelfs zonde tegen het zesde gebod. Er schuilt dan ook niets vermetels in onze taal, indien we bij het uitbreken van een epidemie onder menschen of besten of planten, spreken van maatregelen tegen al zulk kwaad te nemen, of zelfs van maatregelen ter stuiting en uitroeiing van zulk een volksramp. Veel meer zou het kiezen van slapper uitdrukking tot breking van veerkracht kunnen leiden. Niettegenstaande al zulk kwaad door God over ons gehengd wordt, en gehengd als oordeel en straf, is het toch *dezelfde God*, die en zelf zulk kwaad des lijdens bestrijdt, en wil dat wij met de middelen der „gemeene gratie“ gewapend, desgelijks zullen doen.

Velen intusschen overtuigt dit nog niet ten aanzien van de geoorlooftheid, om ook *voorzorgsmaatregelen* te nemen ter voorkoming van een kwaad, dat anders ons dreigt te overkomen. Het bezwaar dat hiertegen geopperd wordt, is, dat de mensch, door zulke voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van een ziekte of een ander kwaad, zich aanstelt als wilde hij God Almachtig het recht betwisten en de macht ontzeggen, om zulk een kwaad over ons te brengen. Vroeger heerschte telkens pestilentie. Thans worden er met name in de Levant, en voorts door quarantaine op wat uit Azië komt, maatregelen genomen, die er, God zij dank, reeds sinds jaren in deden slagen, om Europa voor een nieuwe bezetting der pest te vrijwaren. Doch juist dit, zoo zegt men, is als mensch tegen God gaan staan. Geen pestilentie kan ons overkomen dan onder Gods bestel. Haar inbreken in Europa door maatregelen onzerzijds tegen te houden, is alzoo de almacht Gods willen beperken. Het is feitelijk zeggen: Ook bijaldien God nogmaals de pest over Europa zou willen brengen, zullen wij onze maatregelen aldus nemen, dat het toch niet gebeurt. Zulk een stemming des gemoeds nu, en zulk een taal die uit het gemoed opkomt, acht men hoorend voor Gods majesteit, en veroordeeld deswege het standpunt, waarop men ver-

leid wordt tot het aannemen van zulk een houding.

Hier tegen nu zij opgemerkt, dat reeds de enkele gedachte, alsof wij door mensche-lijke maatregelen de almacht Gods konden stuiten, waar ze ook insloep, steeds onvoorwaardelijk te veroordeelen was, en dat elk staatsman of medisch deskundige, die bij het nemen van zijn maatregelen door zulk een gedachte, zij het ook maar voor een deel geïnspireerd wordt, zeer stelliglijk zijn God hooft en daarin zwaarlijk zondigt. Maar heel iets anders is het, die zondige gemoedsstemming, en het nemen zelf van voorzorgsmaatregelen, te veroordeelen. Als de Farizeer en de tollenaar beiden naar den tempel gaan, en beiden in dien tempel bidden, is daarom de gemoedsstemming die hen tot dezen stap uitdrijft nog volstrekt niet gelijk. Al geven we dus volkomen toe, dat er mannen zijn kunnen, zoowel in het gouvernement als in de geneeskundige raden, die in zekere verwaandheid denken: „Wij zullen aan al dat geroep, alsof God iets over zulke pestilenties te zeggen had, eens voorgoed een einde maken, en daarom de pest de wereld uithelpen,“ van den anderen kant dient evenzeer erkend, dat zulk een vermetele zin bij het nemen van deze maatregelen volstrekt niet de éénig denkbare is. — Er bestaat tusschen den aard en de werking van zulke maatregelen enerzijds, en anderzijds de gemoedsstemming waarmee ze uitgevoerd worden, volstrekt geen noodzakelijk verband. Het is intengende zeer wel denkbaar, dat de man die zulke maatregelen nam, of zelfs aan anderen voorschreef, ganschelijk niet aan God gedacht hebbe, en alleen praktisch en zakelijk te werk ging. Het gevaar dreigde. Hij had er van gehoord, dat in andere landen vaak deze en die maatregelen er tegen genomen waren. Hij liet onderzoeken, hoe die maatregelen moesten worden aangelegd. Voerde ze toen in eigen land in. En de uitkomst toonde, dat het kwaad voorbij dreef. Nu is zeker ook die gemoedsstemming de ware niet. Welke gewichtige zaak ook buiten God om te ondernemen, is altoos af te keuren; maar al pleiten we deswege zulk een niet van ongelooft vrij, toch dient erkend, dat bij zulk een van opzettelijke vermetelheid of van een voorbedachte-lijk hoopen van Gods majesteit geen sprake valt. De man die zoo handelde, handelde voor zooveel zijn eigen bewustzijn aangaat, eenvoudig buiten God om. — Maar ook een derde is denkbaar. Het kan ook zijn, dat hij die tot het nemen van zulke maatregelen overgaat, wel terdege in deze zaak het licht en de wijsheid, de hulpe en de leiding van zijn God afsmeekt, en dat hij ten slotte tot het nemen van zijn maatregelen overgaat, in het volle geloof, dat zijn God ze hem aanwijst, en dat het zijn God is, die het hem ten plicht stelt, om aldus een kwaad van zijn land af te weren. Die zoo bad, zal dan ook, bij welslagen van zijn pogen, zijn God danken. En liep dit alzo, dan zou er bij zulk een man niet alleen van geen hoopen van zijn God, maar evenmin van ongelooftig voorbij gaan van zijn God sprake kunnen zijn, maar ware veel meer zijn vroomheid te roemen.

Intusschen welke ook die gemoedsstem-

ming zij, in elk geval werken de maatregelen van quarantaine en afsluiting geheel afgescheiden van wat de man, die zulke maatregelen verordent, er bij denkt of bij gevoelt. Als drie verschillende staatslieden in drie verschillen- de landen geheel gelijke maatregelen nemen ter voorkoming van het indringen van de pest in Europa, maar de één doet het in arren moede tegen God in, de tweede geheel buiten God om, en de derde na steun in het gebed te hebben gezocht, dan zijn en blijven toch die maatregelen zelve van deze drieër- le uiteenlopende stemming des gemoeds geheel onafhankelijk. En dit moet wel zoo zijn, juist omdat het niet de mensch is, die aan zulke maatregelen hun uitwerking toe- brengt, maar alleen God. Als God den aard van de pest alzo verordent had, dat haar gif in de lucht indrong, en met den wind van land naar land overwoei, zou elke qua- rantaine maatregel volstrekt doelloos wor- den. Over alle afsluiting heen zou het gif toch doorbreken. Het slagen van zulk een afsluitingsmaatregel is alzo uitsluitend daan- aan te danken, dat de gifstof der pestilentie alleen door aanraking van voorwerp op voor- werp overgaat. Hierdoor, en hierdoor alleen, heeft niet de mensch, maar God zelf het mogelijk gemaakt, om het voortdringen van de pest te voorkomen. Dat we tegenover de influenza, die haar slachtoffers evenzeer bij duizenden telt, nog zoo veelzins mach- teloos staan, is alleen daaruit te verklaren, dat bij deze ziekte de aard van het gif een ander karakter draagt. Maar waar het gif van voorwerp op voorwerp door aanraking, door contact overgaat, is het God zelf, die ons oproept om hierop te letten, en hier- van partij te trekken, ten einde door mij- ding van aanraking het gevaar van besmet- ting te bezweren. De ordinantien door God zelf aan Israël ter bestrijding en voorkoming van de melaatschheid opgelegd, stellen dit buiten twiifel. De melaatschheid draagt in veel opzichten een gelijk karakter als de pest, en behoort met haar tot die ontzettende plagen, die onder allerlei namen, tot zelfs van „de zwarte dood“, soms geheele dorpen en steden hebben uitgemoord, en als een schrikkelijke verwoesting over geheele landen zijn gevallen. Wie bracht nu, ook binnen Israëls grenzen, de melaatschheid? En het antwoord moet wel zijn: *God*. Hij is het die doodt en levend maakt, Hij alleen. En ook kan niet ontkend, dat de melaatsch- heid een lijden en straf van oordeel was. Uitdrukkelijk toch was Israël aangezegd, dat, bij verlaten van Gods verbond, ook Israël bezocht zou worden door de pestilentie van andere volken. Maar vraagt ge nu, wie het van den anderen kant is, die de melaatschheid in Israël bestrijdt, er de strengste maat- regelen tegen verordent, en al wat denkbaar is voorschrijft om de melaatschheid te voor- komen, dan luidt ook hier het antwoord: *Diezelfde God*. Het is God die de melaatsch- heid zendt, en het is dezelfde God die maat- regelen verordent, om te maken dat ze niet komt. Noem dit nu tegenstrijdig, het zij zoo, indien ge maar erkent en toestemt, dat de Schrift het ons alzo en niet anders openbaart, en dat van de Schrift afgaat al wie, hetzij in het ontstaan, hetzij in het voor- komen der melaatschheid, de Goddelijke activiteit loochent.

Evenmin kunt ge zeggen, dat de voorzorgs- maatregelen ter voorkoming van het door- breken van de melaatschheid in de Heilige Schrift een oppervlakkig karakter dragen, of slechts even en terloops worden aan- geroerd. De wetten des aangeaande beslaan in Leviticus geheel het 13e en 14e hoofd- stuk, en dalen af tot in de kleinste bijzon- derheden. Eerst worden zeer uitvoerig en breed de verschillende soorten en graden van melaatschheid onderscheiden, en de ken- teekenen van elk van die soorten op- gegeven. Lang niet alle melaatschheid droeg hetzelfde karakter. Dit kon bij de wa- neming misleiden, en daarom worden de onderscheidene verschijnselen, alsof het in een medisch handboek ware, scherp aange- duid, en wordt aldus aan elke vergissing de pas afgesneden. Ten tweede wordt aan- gewezen, welke macht ten deze zal optre- den, en zeggenschap over den aangetaste en zijn goed zal hebben. De aangetaste is zeer zeker een ongelukkige, maar is tevens een gevaar voor heel de stad en heel het volk, en nu stelt God de mannen aan, die het recht zullen hebben, niet alleen om hem te onderzoeken, maar ook om zijn vrijheid te beperken, hem te isoleren, en alle contact met hem af te snijden. Zelfs ontvangt de priester, die ten deze beslissen moet, de macht om den aangetaste *zeven dagen op te sluiten* (13:26). De aangetaste zal later niet anders dan met gescheurde kleeren mogen uitgaan. Hij zal blootshoofds moeten loopen. Hij zal een lap om zijn bovenlip moeten dragen. En hij zal, zoo dikwijls hij iemand tegenkomt, ter voorkoming van ge- vaar voor dien man of die vrouw, reeds uit de verte moeten roepen: Blijf op een af- stand *ik ben onrein*. Voorts wordt in de derde plaats zorg gedragen, dat ook het kleed, het huisraad, en zelfs het huis van den aangetaste geen bron van besmetting worde. De desinfecteering moest zoo volle- dig mogelijk zijn, en alle kalk van de muren worden afgekrabd. En eindelijk wordt in de vierde plaats voorgeschreven op wat wijze de genezene weer rein zal kunnen verklaard worden, en wat hij zal te doen hebben, om zich te ontdoen. Het is dus metterdaad een geheel hygiënisch reglement, door God zelve voorgeschreven, om de uitbreiding van de melaatschheid in Israël te voorkomen. En al is het nu dat deze wetten alleen op de melaatschheid slaan, het spreekt toch vanzelf, dat hierin het algemeen geldend beginsel ligt uitgesproken, dat wij in onze menschelijke samenleving bedacht hebben te zijn op het nemen van al zulke maatregelen, als waardoor het indringen of zich uit- breiden van besmettelijke ziekten te voor- komen is en af te snijden.

Zoo staan we dus voor het klare feit, dat enerzijds de melaatschheid van God kwam, en zoo nauw met de zonde samen- hing, dat zelfs een offer der ontzondiging noodig was, om weer rein te worden; en dat nochtans diezelfde God, die de melaatsch- heid zond, stellige en strenge geboden geeft, om tegen die melaatschheid niet alleen in te gaan en ze te bestrijden, maar zelfs om haar te voorkomen, waar ze nog niet uit- brak. Op grond hiervan zijn we gerech- tigd tot de conclusie, dat de zondige ge- moedsstemming, waarmee nu en dan zulke

maatregelen ter voorkoming van lijden ge- worden worden, niets tot de rechtmatigheid en geoorlooftheid van zulke maatregelen toe of af doet; dat God al het zondige van zulk een gemoedsstemming als zoodanig zal oordeelen, en dat wij dit zondige nimmer verschoonen of vergoelijken mogen; maar dat van den anderen kant de wil Gods dat wij zulke maatregelen nemen zullen zoo klaar en duidelijk geopenbaard is, dat ont- houding of tegenwerking hier moet veroor- deeld worden als *ongehoorzaamheid*.

Bovendien het tegenwerken of afkeuren van zulke voorzorgsmaatregelen ter voor- koming van zulk een krankheid of andere ramp, gaat uit van een geheel wilkeurig en valsche onderscheiding. Men deelt dan het kwaad des lijdens in tweeërlei klasse in, en plaatst in de ééne klasse gewone, in de andere buitengewone ongelukken; acht dat meer bijzonderlijk in die tweede klasse Gods toornend oordeel zich uitsprekt; en komt, hierdoor misleid, tot de valsche slot- son, dat er geen kwaad in steekt, om voor- zorgsmaatregelen te nemen tegen *gewone* ongelukken, maar wel om alzo te doen ten opzichte van *extraordinaire* rampen als pest, cholera, pokziekte en dergelijke. De feiten bewijzen dit. Geheel dezelfde men- schen toch, die zoo ernstige bedenking op- pieren tegen het nemen van voorzorgsmaat- regelen ter bestrijding, voorkoming en af- snijding van allerlei pestilentie bij mensch, dier en plant, nemen elk op hun beurt geheel soortgelijke maatregelen ter voorkoming van gewone en meer bekende ongelukken. Geen schip van groter afmeting steekt in zee, of er is gerekend op storm en schipbreuk, en daarom wordt stormtuig, worden red- dingsboeien, wordt een reddingsboot mee- genomen. In elke stad en in elk dorp heeft men een brandspuit of zelfs een geheele brandweer met ladders, haken en dierge- lijke. Om een wat steile trap maakt men een leuning, voor een raam met te laag kozijn, een ijzeren richel. Als het vriezen gaat, trekt men, om het kou vatten te voorkomen, een warm kleed aan. Waar de rivier zou kunnen zwelen en het land overstroomden, werpt men een dijk op, en richt een dijkwaart in, met vaste regeling voor wie te handelen heeft in de ure van gevaar. Kortom, heel ons leven door zijn we bedacht op mogelijke ongelukken, die ons overkomen konden, en nemen we, met aller toestemming, allerlei maatregelen van voorzorg, om het kwaad te voorkomen, of, komt het, in zijn vernielende werking te stuiten.

Nu te zeggen, dat die soort meer ge- wone ongelukken *ons niet* van God toeko- men, en dat God uitsluitend zijn toorn openbaart in buitengewone rampen, zooals wanneer de bliksem op 'n inslaat, een epi- demie de plaats uwer woning aantast, of een aardbeving den bodem onder u schok- ken doet, ware al te goddeloos. Het in dien zin buitengewone is niet het één duizendste van wat in ons menschelijk leven voortvalt, en waartoe anders leidt deze voorstelling derhalve, dan om bijna heel ons leven buiten God en God buiten ons leven te plaatsen, en slechts nu en dan bij

De Zending.

XVI.

Verlaten wij het groote gebied van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika dan betreden wij den grond van de Republiek Mexico, waar sinds lang veel geëvangeli- seerd wordt onder de Roomschen — welken arbeid wij hier niet verder te bespreken hebben — en in den laat- sten tijd ook gemissionieerd onder de overblijfsels der oorspronkelijke bewoners, de Azteken. Mexico doorgetrok- ken zijnde, komen wij aan Midden-Amerika, dat uit vast- land en eilanden bestaat. Het eerste omvat vijf staten: Guatemala, San Salvador, Honduras, Nicaragua en Costa- rica. Met uitzondering van San Salvador arbeidt de Protestantische missie in al deze republieken onder de Negeren, de Creolen en de Heidenen Indianen (die men in Nicaragua vindt).

Belangrijker is de arbeid der missie geweest en nog op de eilanden van Centraal-Amerika, die samen West-Indië heeten. De oorspronkelijke bewoners dezer eilanden zijn bijna geheel verdwenen. Hanne plaats is ingenomen door Negeren, die eenen achteren als slaven uit Afrika der waarts zijn gevoerd. Keizer Karel V was de eerste, die den slavenhandel toestond in 1517. En sedert dien tijd hebben alle volken van Europa zich met dezen onmen- schelijken handel bezig gehouden, waarin tot 1807 een wedstrijd scheen te bestaan die door de Engelschen is gewonnen. (In nog geen honderd jaren vervoerden zij 2 miljoen slaven naar deze streken). Nadat de Kwakers reeds in 1751 den strijd hadden aangebonden tegen den slavenhandel, verbood de Engelse regering hem in 1807 en bewoog de andere mogendheden haar voorbeeld te volgen. In 1838 werd de slavernij zelve in de Engelse koloniën afgeschaft, wat Denemarken in 1848, Neder-

land in 1863 en Spanje in 1886 deden. Van de West- Indische eilanden behoort het grootste deel aan Engeland, namelijk de Bahama-eilanden, Jamaica en de meeste van de kleine Antillen. Denemarken bezit St. Thomas, St. Jan en St. Croix, Nederland Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin, St. Eustatius en Saba, terwijl de beide groote Antillen Cuba en Haiti onafhankelijke staten zijn geworden. De eigenlijke missie onder de Negeren dezer eilanden is door de Broedergemeente begonnen. Wel hebben de handels- compagnieën, die van hare regeeringen octrooi kregen om handel te drijven op deze eilanden van den aanvang af last gekregen, om het Evangelie aan de heidenen te bren- gen; maar veelal werd deze taak verwaarloosd of be- moeijelijk door de kolonisten. In 1732 hebben echter de zendingen der Broedergemeente zich het geestelijk wel- zijn der negers met kracht aangeetrokken. Te Kopen- hagen maakte Zinendorf, de stichter der Broedergemeente, in genoemd jaar kennis met eenen neger die hem dik- wijls sprak van zijne zuster, die op St. Thomas veel tot den onbekenden God zuchtte. Dit bewoog hem de broe- ders Döber en Nitschman naar die Deensche bezitting te zenden, ten einde daar en op de andere eilanden den negers het Evangelie te brengen. Dezen vonden Anna, die met haren man tot belijden van den Christus kwam. Doch de zending ging niet zoo voorspoedig voort als ge- dacht was.

Veel teleurstellingen waren haar deel. Desniettemin arbeidden de broeders moedig voort en nu mogen zij zien op 40 posten over 8 eilanden verspreid, waarop men onge- veer 40.000 Christen-negers vindt. Naast deze zending heeft ook die der Methodisten in West-Indië krachtig gewerkt. Door storm afgedreven landde in 1786 Dr. Thomas Coke op eene der W.I. eilanden, Antigua, en legde daar de grondslagen der Methodisten-zending, die in 1811 reeds 30.000 Christe- nen onder de negers telde en thans 130.000 belijders van de Christelijke religie heeft. Ook de Baptisten zijn in 1813 begonnen op deze eilanden vooral op Jamaica het Evangelie te brengen, nadat reeds in 1783 door eenen neger Lièle en zijn opvolger Killick te Kingston (Jamaica)

eene Baptistische gemeente was geplant met 1000 zielen. Onder hanne zendingen noemen wij Burchell en Knibb, om strijd door de negers geëerd en door de slavenhouders ge- haat. Zij hebben nu ruim 282.000 voor het Evangelie gewonnen. Eindelijk hebben de Anglicanen met veel vrucht gearbeid op de West-Indische eilanden aan Engeland toebehoorende en telt hunne missie reeds 215.000 Christenen uit de negers.

Nadat de negers vrij verklaard waren, verhuisden vele koelies uit China naar West-Indië. Onder hen heeft de Anglicaanse kerk hare zendingen uitgezonden.

Wat de eilanden betreft, die aan Nederland behooren, de Engelse Methodistten arbeidden op St. Eustatius, Saba, en St. Martin; op Curaçao en de overige eilanden echter wordt het Evangelie niet verkondigd aan de heidenen. Als vanzelf brengen de West-Indische eilanden ons naar Zuid-Amerika, die in vorm het meest op Afrika gelijkt, slechts veel scherper gepunt. Geen werelddeel heeft zulk eene rijke plantengroei als dit. Eer de Europeanen er er kunnen voet zetten, hadden de Indianen er bloeiende rijken, die door de Spanjaarden zijn vernietigd. Toch zijn in dit werelddeel de oorspronkelijke bewoners er niet zoo teruggedrongen en vermindert als in Noord-Amerika. De Spanjaarden bedoelden meer de onderwerping dan de vernie- tiging van de Indianen, terwijl de Roomsche zending hier velen voor het Pausdom won. Daar zijn nu nog 5.000.000 Indianen, wier getal jaarlijks nog toeneemt zooveel in de 9 Spaansche republieken als in Brazilië. De eerstgenoemde Paraguij, Argentinië, Chili, Uruguay, Bolivia, Peru, Ecuador, Columbia en Venezuela hebben alle eene bijna geheel Roomsche bevolking, die geëvangeliiseerd wordt door Pro- testantische colporteurs. Van zending onder de heidenen is van Protestantische zijde maar weinig sprake in deze rijken en in Patagonië.

Meer heeft de missie gearbeid in Vuurland, in het zuid- den des lands gelegen en bewoond door de Peschiera, een arm en zedelijk diep gekonken volk. Allen Gardener landde in 1850 hier aan met zes trouwe makkers en stierf er den honger dood evenals de anderen. Toen de tijding hiervan in de Christelijke wereld kwam vurde juist zij

andere zendingen aan om er heen te gaan. Vuurland- sche jongelingen werden opgeleid voor het werk der zen- ding in hun vaderland. 't Is een der moeijelijkste te be- arbeiden zendingseilanden. Toch hebben de zendingen enige vrucht geëerd. Daar zijn nu 210 Christenen op Vuurland, onder welke een begaafde Catechiseer- meester Lywia en 4 leeraars.

Brazilië is door de Roomsche missie bearbeid. In 1630 en volgende jaren hebben de Nederlanders er het Evan- gelie gebracht onder de heidenen in de Aldeën (gebuch- ten, dorpen) en de slavenbevolking, maar met weinig vrucht en nadat wij Brazilië weer aan Portugal hadden teruggegeven (1661) verdween ook dat weinige.

In Suriname, dat ons nog behoort, kan van meer vrucht der missie gesproken worden, vooral sedert de zendingen der Broedergemeente er onder de Indianen, Boschnegers en Creolen het Evangelie zijn gaan prediken. In 1739 kwamen 5 Moravische broeders te Paramaribo, maar allerlei tegenwerking dwong hen spoedig de stad te verlaten en zich te vestigen op een plantage in de nabijheid der stad, van waar zij den heidenen den Christus brachten. Vooral zijn bekend onder de zendingen der Broederge- meente Dahne en Rolff, die in 1755 in Suriname aankwamen en twee jaren later reeds 30 Indianen hadden gedompt. Dahne vooral heeft ijverig onder deze woeste menschen gewerkt en vele ontberingen moeten lijden, vele moeijeli- heden te doorstaan gehad. Langzamerhand werden meer zendingsposten gesticht, waarvan echter verscheidene wegens de ongezonderheid van het klimaat weer verlaten moesten worden, om daarna nog eens weer te worden bezet.

Acht en zestig broeders en zusters arbeiden thans in de kolonie Suriname en meer dan 26.000 zielen zijn aan hunne zorgen toevertrouwd, die over 16 stations zijn verspreid. Eindelijk hebben wij nog te noemen Britsch Guyana, dat uit Berbice, Demeterij en Essequibo bestaat. Vooral de Angli- caanse kerk laat zich veel gelegen liggen aan de heide- nen, van welke 20.000 Roodhuiden thans Christenen zijn.

DE GAAY FORTMAN.